

בית משפט לענייני משפחה בצפת

ת"ע 66628-02-23 פלוני נ' אלמוניות ואח'
ת"ע 37577-01-24 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 66509-02-23 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_43279

לפני **כבוד השופטת, סגנית הנשיא אביבית נחמיאס**

תובע **י.ב.
ע"י ב"כ עוה"ד נרקיס חנייא**

נגד

נתבעות **1. ח.ח.א.
2. ע.א.
ע"י ב"כ עוה"ד סאמי שיבלי**

בעניין המנוח ****

פסק דין

1. המנוח, הלך לבית עולמו ביום 31.3.2022. המנוח נפטר כשהוא גרוש והותיר אחריו 4 ילדים, ביניהם התובע והנתבעות.
2. אין חולק כי המנוח היה חירש ואילם. עוד אין חולק כי שפת הסימנים בה נהג המנוח לעשות שימוש לא היתה שפת סימנים רשמית אותה למד בצורה מסודרת אלא שפה בסיסית ביותר.
3. ביום 8.7.20 ערך המנוח צוואה בפני רשות (נוטריון), במסגרתה ציווה את כלל עזבונו לבנו התובע.
4. הנתבעות, בנותיו של המנוח, מתנגדות לבקשה לקיום צוואת המנוח, בטענה להעדר כשרות לצוות, להשפעה בלתי הוגנת ולמעורבות בעריכת הצוואה.

9

10

נטל ההוכחה:

5. בהתאם להוראת סעיף 25 (א) לחוק הירושה תשכ"ה-1965, "התקיימו מרכיבי היסוד בצוואה, ולא היה לבית המשפט ספק כי היא משקפת את רצונו החופשי והאמיתי של המצווה, רשאי הוא בהחלטה מנומקת לקיימה, אף אם נפל פגם בפרט מן הפרטים או בהליך מן ההליכים

בית משפט לענייני משפחה בצפת

ת"ע 66628-02-23 פלוני נ' אלמוניות ואח'
ת"ע 37577-01-24 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 66509-02-23 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_43279

- 1 המפורטים בסעיף 19, 20, 22, או 23 או בכשרות העדים או בהעדר פרטים מן ההליכים
2 כאמור".
- 3 6. בהתאם להלכה הפסוקה, צוואה שמתקיימות בה כל הדרישות הצורניות על פי הדין, עומדת
4 לה חזקת כשרותה, והנטל להוכיח, כי היא בטלה, מוטל על המתנגד לקיומה (ר' ע"א 2098/97
5 **בוסקילה נ' בוסקילה**, פ"ד נ"ח (3) 873; ע"א 130/79 **עוזרי נ' עוזרי** פ"ד ל"ג (2) 346; ת"ע
6 41494-06-16 **ט.ח.א נ' ז.א** (11.02.2018) וההפניות שם).
- 7 7. באשר להשפעה בלתי הוגנת, הכלל הוא שנטל ההוכחה לקיומה של השפעה בלתי הוגנת על
8 המצווה מוטל על הטוען לקיומה (ע"א 245/85 **אנגלמן נ' קליין**, פ"ד מג (1) 772, 778) "ולא
9 די בהוכחת חשש בלבד להשפעה זו" (ע"א 53/88 **מנלה נ' ברונדווין**, פ"ד מו(1), 48, 50).
- 10 8. באשר להשפעה בלתי הוגנת, הכלל הוא שנטל ההוכחה לקיומה של השפעה בלתי הוגנת על
11 המצווה מוטל על הטוען לקיומה (ע"א 245/85 **אנגלמן נ' קליין**, פ"ד מג (1) 772, 778) "ולא
12 די בהוכחת חשש בלבד להשפעה זו" (ע"א 53/88 **מנלה נ' ברונדווין**, פ"ד מו(1), 48, 50).
- 13 9. עולה השאלה האם יש מקום להעביר את נטל ההוכחה לתובע, וזאת בשל הצטברם של שלושה
14 טעמים: **האחד** - אי ציון המום של המנוח (העובדה שהיה גם חירש וגם אילם) ע"ג אישור
15 הנוטריון. **השני** - העובדה כי הצוואה לא הוקראה למנוח ולא תורגמה למנוח לשפת
16 הסימנים, זאת, בשים לב לכך שהמתורגמנית לשפת הסימנים, אישרה מפורשות כי כלל לא
17 ראתה את נייר הצוואה ולא הקריאה את הוראות הצוואה למנוח. **השלישי** - קיומה של
18 סתירה מהותית בין עדות עורך הצוואה (שטען כי בעת עריכת הצוואה נכחה בת זוגו של
19 התובע, שהינו היורש היחיד בצוואה), לבין עדות בת הזוג שהכחישה את נוכחותה במקום.
20
21
- 22 **פגם בצוואה – אי ציון המומים של המנוח (חירשות ואילמות) על גבי אישור הנוטריון:**
- 23 10. הגם שבצוואה (סעיף 6) צויין כי זו תורגמה למנוח לשפת הסימנים, ואף באישור הנוטריון
24 צויין כי הצוואה תורגמה למצווה לשפת הסימנים המובנת לו, לא כתוב באישור הנוטריון כי
25 המצווה אילם וחירש.
- 26 11. תקנה 8 לתקנות הנוטריונים, תשל"ז-1977, מחייבת ציון מומים מסויימים של הניצב בפני
27 הנוטריון.
- 28 12. וזו לשון התקנה: "ניצב לפני נוטריון לשם אימות חתימה, קבלת תצהיר או הצהרה אחרת או
29 עריכת מסמך לחתימתו אדם שהוא אילם, חרש או עיוור, יציין הנוטריון באישורו את עובדה
30 זו וכן את הדרך שבה השתכנע שאותו אדם אמנם הבין את משמעותה של הפעולה; שוכנע
31 נוטריון שהניצב לפניו אינו יודע לחתום את שמו, יבוא, לענין תקנות אלה, במקום החתימה –
32 טביעת האצבע שלו".

בית משפט לענייני משפחה בצפת

ת"ע 66628-02-23 פלוני נ' אלמוניות ואח'
ת"ע 37577-01-24 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 66509-02-23 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_43279

13. במקרה זה הנוטריון היה מחוייב לציין כי את טיב המום של המנוח (קרי עובדת היותו גם
חירש וגם אילם), והן את הדרך בה השתכנע שהמנוח הבין את משמעות הפעולה. במקרה זה
הנוטריון הסתפק בציון עובדת ציון התרגום לשפת הסימנים.
14. בעניין זה אינני מקבלת את נסיונו של הנוטריון לטעון כי תקנה 8 לא חלה על מסמך מסוג
צוואה. בעניין זה ר' הדברים שנפסקו מפי חברי כב' השופט נמרוד פלקס בת"ע (משפחה
ירושלים) 51286-08-17 נ.י. נ' י.י. (15.05.2019) "כאשר בצוואה בעדים עסקינן אין דרישה
צורנית לציין בצוואה לקות זו או אחרת של המנוח, לרבות עיוורונו. זאת להבדיל מצוואה
נוטריונית, שם דווקא קיימת דרישה צורנית לציין לקות כאמור בצוואה. ראו: ע"א 2119/94
לנדאו נ' וין, פ"ד מט(2) 77 (1995) ... בע"מ 3779/10 עיזבון המנוחה פלונית נ' פלוני (2010) ...
הצוואה השנייה היא כאמור צוואה נוטריונית לגביה חלות דרישות צורניות שונות מאשר אלו
החלות לגבי הצוואה, היא כאמור צוואה בעדים. כאשר עסקינן בצוואה הנעשית בפני רשות,
היא במקרה זה נוטריון, הרי שעל אופן אישור הצוואה חלים הכללים הצורניים שבתקנות
הנוטריונים. ראו: ה"פ (מחוזי חיפה) 86/06 מוזר נ' לוי [פורסם בנבו] (2007) בפסקאות 61-59
לפסה"ד; תקנה 8 לתקנות הנוטריונים, תשל"ז - 1977. מקום בו לא ממלא האישור אחר איזו
מתקנות הנוטריונים, הנדרשת בנסיבות העניין, הרי שבצוואה נפל פגם צורני".
15. כמו כן אינני מקבלת את הסברו של הנוטריון לפיו "מדובר כאן על צוואה לטובת הבן אז גם
הבן וגם היורשים על פי דין אם היו פה יודעים שהאדם שניצב בפניי לחתום על הצוואה הוא
אילם וחירש ולכן זה לא שהיו יכולים להתבלבל או משהו". החובה לציין את המום באישור
הנוטריון איננה תלויה בטיבו של המסמך או בתוכנו אלא אך ורק בעצם קיומו של המום.
16. משמעות פגם צורני שנפל בצוואה היא העברת נטל ההוכחה מהמתנגד לקיום הצוואה אל
מבקש קיומה, שעליו להוכיח מעל לכל ספק שאכן עסקינן בצוואה המשקפת את רצון
המצווה. (ת"ע 51286-08-17 הנ"ל, ע"א 38/88 זלוף נ' זלוף, פ"ד מו(3) 184, 188 (1992); ש'
שוחט, פגמים בצוואות, מהדורה שלישית מורחבת ומעודכנת, התשע"ו - 2016, בעמ' 69
וההפניות שם).
17. יחד עם זאת, מאחר שצויין ע"ג אישור הנוטריון כי הצוואה תורגמה לשפת הסימנים, לצורך
ההכרעה בהליכים שבפני, אצא מנקודת המוצא כי הנטל מוטל כל כולו על המתנגדות להוכיח
את עילות ההתנגדות.
18. כפי שיפורט להלן, שוכנעתי כי הנתבעות עמדו בנטל השכנוע, הרבה מעבר לרף הנדרש, הכל
כפי שיפורט להלן:

בית משפט לענייני משפחה בצפת

ת"ע 66628-02-23 פלוני נ' אלמוניות ואח'
ת"ע 37577-01-24 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 66509-02-23 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_43279

העדר כשרות לצוות:

- 1
  - 2
  - 3
  - 4
  - 5
  - 6
  - 7
  - 8
  - 9
  - 10
  - 11
  - 12
  - 13
  - 14
  - 15
  - 16
  - 17
  - 18
  - 19
  - 20
  - 21
  - 22
  - 23
  - 24
  - 25
  - 26
  - 27
  - 28
  - 29
  - 30
  - 31
  - 32
19. ביום 31.12.23 הוגשה חוות דעתו של המומחה מטעם בית המשפט, ד"ר עמיקם טל.
20. לאחר שסקר ארוכות את המסמכים הרפואיים השונים שהובאו בפניו, החל ממאי 2020 ועד לפטירתו של המנוח, העריך המומחה כי המנוח היה כשיר מבחינה נפשית וקוגניטיבית לחתום על הצוואה, הבין את מהותה וטיבה, ידע לשפוט ולהבין תוצאותיה והשפעת תוצאות ומשמעות הצוואה על היורשים.
21. המתנגדות הפנו למומחה שאלות הבהרה אם כי הוא לא הוזמן לחקירה ע"י מי מהצדדים.
22. המומחה בחן את המסמכים הרפואיים שהתקבל ממספר אנשי רפואה מתחומים שונים, שקיימו עם המנוח קשר רפואי רציף ומתמיד, והבהיר כי מכלול רציף זה יצר רשומה רפואית סדורה וארוכה על פני ציר הזמן ביחס למצבו של המנוח, באופן המאפשר הערכת מצבו הקוגניטיבי ותפקודיו המנטליים.
23. המומחה מנה את המחלות מהן סבל המנוח משך שנים, וציין כי מדובר במחלות קשות, אשר חלקן מסכנות חיים ופוגמות ביכולת התפקודית, בנוסף להיותו חירש אילם, קרוב לוודאי מלידה: "אי ספיקת לב, אי ספיקת כליות, מחלת לב כלילית קשה, מחלת ריאות חסימתית כרונית לאחר שנות עישון רבות. פגיעה באברי מטרה על ידי מחלת הסכרת ותת תפקוד בלוטת התריס".
24. המומחה ציין כי המנוח קיבל טיפולים תרופתיים שונים, אולם העריך כי אין בהם כדי להשפיע לרעה על ערנות, צלילות דעה או הכרה.
25. המומחה ציין לאורך כל חוה"ד כי חרף העובדה שנבדק באופן אינטנסיבי על ידי אנשי רפואה מדיסציפלינות רבות, לא מצא בכל הרשומה הרפואית ולו הערכה מקצועית אחת אודות מצבו המנטאלי והקוגניטיבי והניח כי הערכה מעין זו לא נעשתה, בין היתר, נוכח הקושי האובייקטיבי לתקשר עם המנוח, על רקע היותו חירש ואילם. עם זאת הדגיש כי בכל הרשומה הרפואית הסדורה והארוכה על פני ציר הזמן, הן לפני מועד עריכת הצוואה והן לאחריה, לא נמצא כל רישום אודות מצב בלבולי, פסיכוכטי או שינויי התנהגות יוצאי דופן, או הפרעות הקשורות לתפקודים מנטאליים המעוררים סימני שאלה לגבי מידת כשירותו של המנוח.
26. על אף האמור, העיר המומחה, כי לאור הקושי בתקשורת של המנוח על רקע היותו חירש אילם, הדבר הקשה על הצוותים הרפואיים את היכולת להבינו ולהבין התנהגותו, וכי יש בכך כדי להקטין את חוזק מסקנות חוות הדעת.
27. בנוסף, הסתייג מההערות שנרשמו במסמכים הרפואיים לפיהן המנוח היה "צלול". המומחה הסביר "מובטחני כי איש לא בדק את מידת צלילותו. מרבית אנשי המקצוע בכתבם "צלול", מביעים את התרשמותם מהיות האדם ערני עם תפקוד כלשהו. אך אני אומר, כי אדם עשוי להיות ערני, מתפקד לכאורה ומגיב לסביבה ושאינו בצלילות. שכן, לצלילות ההכרה

בית משפט לענייני משפחה בצפת

ת"ע 66628-02-23 פלוני נ' אלמוניות ואח'
ת"ע 37577-01-24 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 66509-02-23 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_43279

- 1 והמחשבה דרגות מדרגות שונות שבין עירפול על סף חוסר הכרה לבין פגימה קלה בצלילות
- 2 אשר יש בה לפגום בכשירות. לפיכך אדם עשוי להיות ער, מדבר, לכאורה צלול, אך מבולבל
- 3 וחוסר התמצאות. כל עוד לא נערכה הערכה ובדיקה של ממש, יש להתייחס למילה צלול תוך
- 4 הטלת ספק למידת נכונותה והתאמתה לנסיבות".
- 5 28. המומחה הדגשי כי לאור קיומם של מסמכים רפואיים כה רבים שבחן, מגעים רפואיים כה
- 6 אינטנסיביים עם מספר כה גדול של של אנשי צוות מדיסציפלינות רבות – יש בכך משקל
- 7 משמעותי לעובדה שאיש מהם לא תיאר או רשם הפרעות של בלבול, חוסר הבנה או חוסר
- 8 התמצאות.
- 9 29. עוד ציין המומחה כי נתן משקל משמעותי במסקנתו למעקב הסדור של האחות ז' שהכירה
- 10 את המנוח שנים, ולא תיארה שינוי תפקוד והתנהגות המצביעים על הפרעה מנטאלית או
- 11 קוגניטיבית משמעותית. בהקשר זה ציין המומחה ביחס לדיווח מיום 5.2.2017 בו צויין ע"י
- 12 האחיות ז' "לא מתמצא בזמן אינו מבין" כי היה מדובר "בדיווח בודד בחלון זמן קצר, במרחק
- 13 של שנים ממועד החתימה על הצוואה" והסביר כי "אפשר כי היה אז שינוי מה בתפקודו או
- 14 בהתנהגותו. אין שם בדיקה או הסברים. לאורך שנים שקודם לכתובת הצוואה וגם
- 15 לתקופה של לפחות שנה לאחר החתימה עליה, כעולה מהרשומה הרפואית, דיווחי המעקב
- 16 הינם דומים ללא שמי מן הכותבים תיאר מצב של בלבול, פסיכוזה או שינוי התנהגות
- 17 בולטים".
- 18 30. המומחה אף בחן מידת סבירות מסקנתו על דרך איפכא מסתברא, והודה בהגינותו כי "קיים
- 19 סיכוי כלשהו שאכן היה מצב של פגיעה קוגניטיבית שאיש לא איבחנה ולא נתן דעתו עליה
- 20 בשל קשיי התקשורת עימו" אם כי בסופו של דבר הגיע למסקנה כי העדר רישום כלשהו
- 21 ברפואה הסדורה והארוכה על פני ציר הזמן, המדבר על הפרעות התנהגות או חוסר התמצאות
- 22 או הפרעות הקשורות לתפקודים מנטאליים "הופך מחשבה זו (בדבר אי כשירותו), לפחות
- 23 סבירה".
- 24 31. בתום חווה"ד (עמ' 7) הסיק המומחה כי – "לאור כל אלו, אני מסכם ואומר, כי סביר להניח,
- 25 כי המנוח בעת החתימה על הצוואה הנדונה כאן, ביום 8.7.20, היה במצב של כשירות
- 26 מנטאלית וקוגניטיבית, להבין טיבה של הצוואה עליה חתם, יכול היה לדעת לשפוט ולהבין
- 27 תוצאותיה והשפעת תוצאות ומשמעות הצוואה על המוטבים השונים".
- 28 32. בחינת הכשרות לצוות הינה עניין שבמומחיות. לשם בחינת מצבו הרפואי, הנפשי והקוגניטיבי
- 29 של מנוח במועד עריכת צוואה, נעזרים בתי המשפט במומחים רפואיים.
- 30 33. ככלל, מקום שמינה בית-המשפט מומחה מטעמו, מהווה חוות-דעתו תשתית נתונים
- 31 מקצועית ואובייקטיבית לצורך ההכרעה בסוגיה שבמחלוקת, ועל כן סביר שבית-המשפט

בית משפט לענייני משפחה בצפת

ת"ע 66628-02-23 פלוני נ' אלמוניות ואח'
ת"ע 37577-01-24 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 66509-02-23 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_43279

- 1 יאמץ את ממצאי המומחה, אלא אם כן נראית סיבה בולטת לעין וכבדת משקל שלא לעשות
- 2 זאת (ע"א 293/88 חברת יצחק ניימן להשכרה בע"מ נ' מונטי רבי (31.12.1988)).
- 3 34. המתנגדות כאמור הפנו למומחה שאלות הבהרה, וכאמור לא ביקשו לזמנו לחקירה.
- 4 35. משלא זומן המומחה לחקירה, נראה כי אף הצדדים אינם חולקים על מסקנותיה. לציין כי
- 5 בסיכומים ציינו המתנגדות כי "סביר להניח כי ביהמ"ש יאמץ את ממצאיו של המומחה".
- 6 36. בהתאם להלכה הפסוקה, עצם ויתור על חקירה נגדית משמעה שאין חולקים על האמור
- 7 בתצהירו של העד, והדברים יפים גם לגבי אי חקירת מומחה על חוות דעתו (י' קדמי על
- 8 הראיות – הדין בראי הפסיקה (חלק שלישי, מהדורה שלישית מורחבת ומעודכנת, תשס"ד)
- 9 1702-1709 והאסמכתאות שם; ע"א 296/82 נבנצאל נ' גרסי פ"ד מ(3) 281 (27/05/1986),
- 10 עמ' 303).
- 11 37. כפי שפורט לעי, התיעוד הרפואי שהובא בפני המומחה כפי שפורט בחוות דעתו במועדים
- 12 הסמוכים לעריכת הצוואה, כלל ציון מגבלות רפואיות, אולם לא צויין דבר שיכול להעיד על
- 13 מגבלה שכלית או קוגניטיבית.
- 14 38. בנסיבות אלה לא ניתן לקבוע כי המנוח לא ידע להבין בטיבה של צוואה (כמשמעות דרישה זו
- 15 בסעיף 26 לחוק הירושה), ואני דוחה את טענות המתנגדות בעניין זה.

השפעה בלתי הוגנת:

- 18 39. בהתאם לפסיקה, ההשפעה הבלתי הוגנת הינה אחד מאותם פגמים שיש בהם כדי להביא
- 19 לפסלות צוואה. קיומה של השפעה בלתי הוגנת שוללת למעשה את רצונו החופשי והאמיתי
- 20 של המנוח באופן שתוכנה של הצוואה, לא מהווה ביטוי לרצונו של המנוח, אלא לרצונו של
- 21 המשפיע (ת"ע 5428-06-14 **עזבון המנוחה א' י' ז"ל נ' י' י'** (22.02.2016) וההפניות הרבות
- 22 שם).
- 23 40. ההבדל בין השפעה לגיטימית לבין השפעה בלתי הוגנת הוא לעתים מעורפל ולא ניתן לתחימה
- 24 חד-משמעית. הוא נמצא בתחום קביעה ערכית נורמטיבית וקשור במהותה של הגינות, ע"פ
- 25 מושגים של מוסר אישי וחברתי (ע"א 4902/91 **גודמן ואח' נ' ישיבת שם בית מדרש גבוה**
- 26 **להוראה ודיינות על שם הרב שלמה מוסאיוף זצ"ל בירושלים**, פ"ד מט (2) 441). המשמעות
- 27 הינה כי מעבר להוכחת קיומה של השפעה ברמה העובדתית, על בית המשפט להשתכנע
- 28 מנסיבותיה של אותה השפעה בקיומו של מרכיב בלתי הוגן שיש בה וכי הצוואה היתה פועל
- 29 יוצא של אותו מרכיב. יודגש כי חשש לקיומה של ההשפעה הבלתי הוגנת והעלאת סברות
- 30 וחשדות בעלמא תוך הסתמכות כאמור על העובדה שנושלו יורשים לטובת זוכים אחרים, אין
- 31 בהם כדי להביא לבטלותה של הצוואה מטעם זה (ע"א 53/88 בעניין מנלה הנ"ל).

בית משפט לענייני משפחה בצפת

ת"ע 23-02-66628 פלוני נ' אלמוניות ואח'
ת"ע 24-01-37577 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 23-02-66509 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_43279

- 1 41. בדנ"א 1516/95 מרום נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד נב (2) 813 פרט כב' השופט מצא את
- 2 מבחני המשנה שיש בהם כדי לסייע לבית המשפט לקבוע אם בעת כתיבת צוואתו היה המצווה
- 3 נתון להשפעה בלתי הוגנת: מבחן התלות והעצמאות, מבחן התלות והסיוע, קשרי המצווה עם
- 4 אחרים ונסיבות עריכת הצוואה.
- 5 42. הודגש כי בתלות, כשלעצמה, אין משום ראיה מספקת לקיומה של השפעה בלתי הוגנת, ואף
- 6 לא להקמת חזקה בדבר קיומה "לא התלות היא העיקר, אלא ההסתברות שהתלות שללה את
- 7 רצונו החופשי של המצווה".
- 8 43. בהתקיים המאפיינים של המבחנים האמורים במקרה נתון, מוקמת חזקה לכאורה בדבר
- 9 קיומה של השפעה בלתי הוגנת. חזקה זו מעבירה את נטל הבאת הראיות על שכמו של מבקש
- 10 הקיום לסתור את אותה חזקה תוך שלילת קיומם של אותם מאפיינים שהקימו את החזקה
- 11 או תוך שלילת קיומה של "אי ההגינות" בהשפעה חרף קיומם של אותם מאפיינים.
- 12 44. ואולם, נטל השכנוע מוטל כל כולו על שכמו של המתנגד והוא שצריך לשכנע את בית המשפט
- 13 שהמצווה עשה את צוואתו שלא מתוך רצון חופשי אלא מחמת השפעה בלתי הוגנת, והוא זה
- 14 שחייב לעמוד בנטל זה גם אם כשל מבקש הקיום ב'הבאת ראיותיו לסתור', נטל שעבר אליו
- 15 עם הקמתה של החזקה (דנ"א 1516/95, בעמ' 845).
- 16 45. כן נקבע כי לצורך הכרה בקיומה של השפעה בלתי הוגנת אין הכרח כי יתקיימו כל המבחנים
- 17 שפורטו לעיל. למעשה, די בקיומם של חלק מהמבחנים האמורים כדי להצביע על קיומה של
- 18 השפעה כאמור ובמקביל רשאי בית המשפט לעשות שימוש במבחנים נוספים לגיבוש הכרעתו.
- 19 46. בבע"מ 4459/14 פלונית נ' פלוני (6.5.15) נקבע כי ראוי לבחון את סוגיית ההשפעה הבלתי
- 20 הוגנת כמכלול. אמנם הנטל להוכיח עילת פסלות זו רובץ על המבקש את פסלות הצוואה אולם
- 21 לא פעם הראיות הן נסיבתיות. לעיתים "חוטים שונים" של עילות שונות – הגם שלא היה
- 22 בכוחם לבסס עילה עצמאית – יכולים להישזר יחד לרבדים המחזקים ומבססים קיומה של
- 23 ההשפעה הבלתי הוגנת העולה כדי שלילת הבחירה החופשית של המצווה. מדובר במבחן
- 24 דינאמי ורחב קשת החיים.
- 25
- 26 **במקרה זה מן הראוי להתחיל בבחינת נסיבות עריכת הצוואה ושאלת המעורבות בעריכתה:**
- 27 47. בהתאם לסעיף 35 לחוק הירושה, הוראת צוואה המזכה את מי שערך אותה, היה עד לעשייתה
- 28 או לקח באופן אחר חלק בעשייתה והוראת צוואה המזכה בן זוגו של אחד מאלה – בטלה.
- 29 בהתאם לפסיקה, "אפשר שמעורבות הנהנה לא תגיע עד כדי לקיחת חלק בעריכת הצוואה,
- 30 אך תהווה ראיה לכאורה להשפעה בלתי הוגנת על המצווה, או, למצער, שיקול רלוונטי
- 31 להקמת חזקה בדבר קיומה של השפעה כזאת עליו" (דנ"א 1516/95 עמ' 829).

בית משפט לענייני משפחה בצפת

ת"ע 66628-02-23 פלוני נ' אלמוניות ואח'
ת"ע 37577-01-24 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 66509-02-23 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_43279

48. במקרה זה בכתב ההתנגדות, נטענו ע"י המתנגדות טענות למעורבות בעריכת הצוואה, אולם לא כעילה עצמאית לביטול הצוואה (במסגרת סעיף 35 לחוק) אלא כחלק ממבחן המשנה לבחינת קיומה של השפעה בלתי הוגנת. לציין כי בסיכומים נטענה הטענה אף כעילה עצמאית על רקע הגילויים שהתבררו בישיבת ההוכחות.

49. ביסוד סעיף 35 לחוק הירושה, מונחת חזקה חלוטה בדבר קיומה של השפעה בלתי הוגנת. בפסיקה נמצאה אבחנה בפרשנות אשר ניתנה לחלופות השונות שבסעיף 35 לחוק. בעוד שהביטוי "מי שערך את הצוואה" פורש באופן דווקני ומצמצם כמתייחס לתהליך העריכה הלשונית של המסמך ויצירתה תוך שנקבע כי פעולות הזוכה, ככל שהיו קודם לעריכת הצוואה או לאחר עריכת הצוואה, לא יפלו בגדרו, הרי שהביטוי "לקח חלק באופן אחר בעריכתה" פורש באופן רחב, באופן המתייחס גם על השלבים שקדמו לתחילת הליך ניסוח המסמך. כך, נקבע, כי גם מי שנטל חלק בהכנה ובתכנון של הצוואה יכול ויחשב כמי שנטל חלק באופן אחר בעריכתה. כן נקבע כי הביטוי "לקח חלק באופן אחר בעריכתה" של הצוואה הינו ביטוי גמיש המתמלא תוכן על פי נסיבות המקרה והמבחן – אם פלוני לקח חלק בעריכת הצוואה אם לאו – הוא, בסופו של דבר, מבחן השכל הישר. השאלה האם הזוכה נטל חלק בעריכת הצוואה, תיבחן לפי מידת המעורבות וחומרתה. ככל שהמעורבות והפעילות של הנהנה כבדה יותר, גסה יותר, עמוקה יותר – תיפסל הצוואה. הצטברותם של אירועים וזיקות שכל אחד מהם כשלעצמו אין בו כדי להציב תווית של נטילת חלק בעריכת הצוואה, עשויה ליצור את אותה מעורבות בעריכת הצוואה שיש בה כדי לפסלה (ת"ע 5428-06-14 וההפניות הרבות שם).

עדות עורך הצוואה:

50. מעדות הנוטריון עולה כי הוא נפגש עם המנוח פעמיים. לאחר הפגישה הראשונה במהלכה התרשם מהמנוח, ביקש לזמן מתורגמנית לשפת הסימנים.

51. הנוטריון אישר בעדותו כי לא ערך תרשומת של הפגישות המקדימות עם המנוח. מקבלת אני את גירסת הנוטריון, שנטענה בפירוט ותוך זכירת הפרטים, לפיה קיים שיחה מקדימה עם המנוח הבין שהוא "מתמצה", וכי ביקש לזמן מתורגמנית לשפת הסימנים לפגישה השניה עימו: "אין לי תרשומת על הפגישות שערכתי עם המנוח, אני משיב מהזיכרון, למיטב זכרוני נפגשנו פעמיים, בפעם הראשונה הבנתי שצריך פה מתרגמת או מתרגם וביקשתי שיביאו מתרגם מוסמך ולא משהו שמנסה להבין אותו ואז קבענו עם המתרגמת ק' שנתנה תצהיר שמצורף לצוואה, קבענו פגישה, נערכה הצוואה ונחתמה" (עמ' 5 ש' 21 ואילך).

52. בהמשך (עמ' 6 ש' 32 ואילך), הוסיף: "אני יכול להסביר לך שכאשר אני עורך צוואה בטרם עריכת הצוואה אני עורך שיחה מקדמית סמול טוק עם הבן אדם ואני רואה שהוא מתמצה

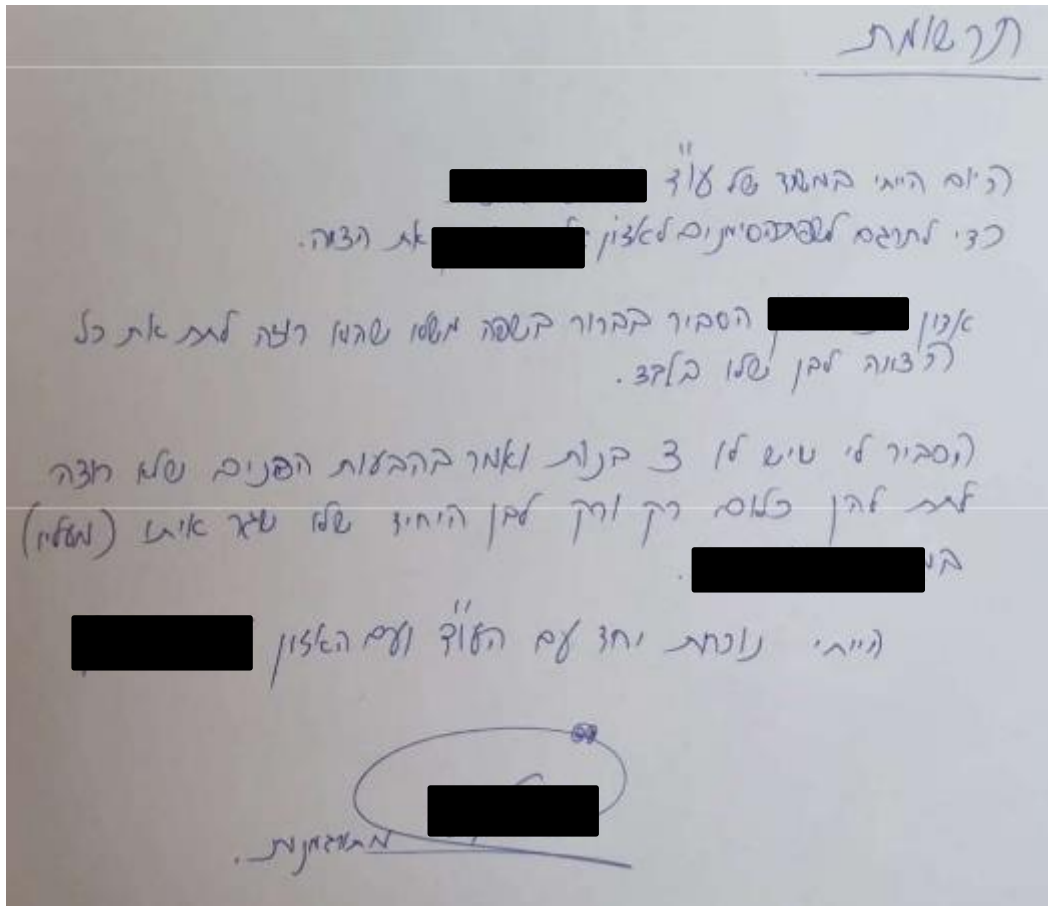

בית משפט לענייני משפחה בצפת

ת"ע 66628-02-23 פלוני נ' אלמוניות ואח'
ת"ע 37577-01-24 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 66509-02-23 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_43279

- 1 והיתה פה שיחה והיתה אווירה טובה והמנוח ענה לשאלות בנוכחותי ובנוכחות המתרגמת,
- 2 הסביר בדיוק מה הוא רוצה".
- 3 53. ביום בו נערכה הצוואה, 8.7.20, חתמה גבי ק', המתורגמנית לשפת הסימנים, על שני
- 4 מסמכים: תרשומת בכתב יד, ותצהיר.
- 5 54. בתרשומת נכתבו הדברים הבאים:

- 6
- 7
- 8
- 9
- 10

55. במסמך השני - תצהיר שצורף לצוואה הנוטריונית הצהירה גבי ק' כדלקמן:

בית משפט לענייני משפחה בצפת

ת"ע 66628-02-23 פלוני נ' אלמוניות ואח'
ת"ע 37577-01-24 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 66509-02-23 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_43279

ת צ ה י ר

אני הח"מ ש [redacted] לאחר שהוזהרתי כי עלי לומר את האמת ואם לא אעשה כן אהיה צפוי/ה לעונשים הקבועים בחוק מצהיר/ה בזאת כדלקמן:

1. הנני משמשת כמתורגמנית לשפת הסימנים. אני עובדת בתרגום לשפת הסימנים כ-24 שנים לערך.
2. הריני לאשר כי מר [redacted] את רצונו לצוות את רכושו לבנו [redacted] מבין את שפת הסימנים והוא הביע בפני [redacted]
3. הסברתי לעורך הדין חזי חגי מחי צוואתו של מר [redacted] ועורך הדין רשם זאת במסמך המצ"ב והמסומן א'.
4. תרגמתי את המסמך המסומן א' למר [redacted] מהשפה העברית לשפת הסימנים.
5. הנני לאשר כי התרגום של המסמך המסומן א' לשפת הסימנים נאמן למקור. מר [redacted] אישר בפני כי זוהי צוואתו וחתם עליה.
6. זה שמי זו חתימתי ותוכן תצהירי אמת ונכון.

חתימת המצהירה

56. יודגש כי אף על גבי הצוואה, צויין כי זו תורגמה למנוח לשפת הסימנים (סעיף 6 לצוואה).

מעדות הנוטריון עולה כי מי שהיתה באותה העת אשת התובע, הנהנה היחיד ע"פ הצוואה – נכחה בכל שלבי עריכתה:

57. הנוטריון העיד כי אשתו של התובע, שהינו כזכור, היורש היחיד ע"פ הצוואה, נכחה בכל שלבי עריכתה. לציין כי לימים התגרש התובע, אולם גרושתו מתגוררת כיום בנחלה.

58. וכך העיד הנוטריון (עמ' 8 ש' 8 ואילך):

ש" בזמן עריכת הצוואה מי נכח בחדר שבו ערכת את הצוואה?

ת. המנוח, המתרגמת, א' ואני.

ש. מדוע לא נרשם הדבר בצוואה?

בית משפט לענייני משפחה בצפת

ת"ע 66628-02-23 פלוני נ' אלמוניות ואח'
ת"ע 37577-01-24 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 66509-02-23 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_43279

- 1 ת. מה ? מי נכח בחדר? לא מכיר הוראה שאני צריך לרשום מי נכח בחדר. אני
2 מכיר הוראות אחרות שמי שיש לו חלק בצוואה לא אמור להיות. א' היתה
3 נוכחת בחדר כשהמנוח אמר מה שהוא רוצה.
4 ש. א' היום היא היחידה שנהנית היום מכל הצוואה והיא אשתו או גרושתו
5 של הנהנה היחיד?
6 ת. אני לא יודע מהם פני הדברים היום. אני יודע שכאשר ערכתי את הצוואה א'
7 לא היתה הנהנית מהצוואה ובייחוד שעל פי חוק יחסי ממון לא יהיה לה
8 חלק ברכוש שיתקבל בירושה ולכן לא ראיתי שום מניעה שא' תהיה נוכחת
9 בחדר במועד עריכת הצוואה"
10
11 59. בהמשך, השיב הנוטריון לשאלת בית המשפט (עמ' 9 ש' 20 ואילך):
12
13 ש" אשתו של הנהנה היחיד בצוואה נכחה במעמד עריכת הצוואה והחתימה
14 עליה, ההסברים של המנוח ובכלל התהליך היא נכחה?
15 ת. כן, היא היתה בחדר כל הזמן.
16 ש. איך זה מסתדר עם סעיף 35 לחוק הירושה מקריאה את הסעיף?
17 ת. אני יצאתי מתוך הנחה כשהכנתי את הצוואה שמכיוון שזה לבעל ולא לגברת
18 ועל פי חוק יחסי ממון בין בני זוג היא לא תזכה לחלק בזה כי זה שייך לבעלה
19 ולא לה, אז זה אין מניעה שהיא תהיה בחדר.
20 קשה לי לתת תשובה, אני יכול לומר בצורה ברורה שזה היה רצונו החופשי
21 של המנוח, אני השתכנעתי שזה היה רצונו של המנוח, והוא הסביר למה.
22 אני השתכנעתי שזה מה שהוא רוצה ושאלן לה חלק בירושה ולכן אין מניעה
23 שהיא תהיה".
24
25 60. לאחר עדותו של הנוטריון, נעשתה הפסקה בדיון, לאחריה ציין ב"כ התובע לפרוטוקול, טרם
26 חקירתה של אשת התובע, כי "יש כאן אי הבנה, א' לא היתה בחדר בעת עריכת הצוואה".
27 61. ואכן מי שהיתה אשת התובע במועד עריכת הצוואה, הכחישה נחרצות בעדותה, את נוכחותה
28 במועד החתימה על הצוואה וטענה, גם כשלא נשאלה בעניין זה (עמ' 11 ש' 7 ואילך):
29 ש" בזמן שהתלווית איתו לעריכת הצוואה אצל הנוטריון, האם זמן קצר לפני
30 כן הוא היה מאושפז?
31 ת. היו לו אישפוזים. אבל בזמן הצוואה הוא היה בריא וצלול לחלוטין. אני
32 לקחתי אותו ובזמן כתיבת הצוואה ביקשו ממני לצאת, כיבדתי את זה
33 ויצאתי.

בית משפט לענייני משפחה בצפת

ת"ע 66628-02-23 פלוני נ' אלמוניות ואח'
ת"ע 37577-01-24 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 66509-02-23 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_43279

- 1 **ש. מי ביקש?**
- 2 ת. ח'. הנוטריון.
- 3 **ש. הנוטריון השיב בחקירתו שאת נכחת בחדר בזמן עריכת הצוואה?**
- 4 ת. לא נכון. נכחתי בזמן שתקשרו בין המתורגמנית לח' והמנוח כשהם דיברו
- 5 הכל אני הייתי שם כשהגיע שלב הצוואה שהיא שואלת אותו שאלות למי
- 6 והוא כותב והכל, ח' ביקש ממני לצאת, שאלתי למה אסור לי להיות? והוא
- 7 אמר לי שאסור לי להישאר ויצאתי. כיבדתי ויצאתי".
- 8
- 9 62. ב"כ התובע הבין היטב את השלכות עדות הנוטריון וכן את השלכותיה של הסתירה המהותית
- 10 בין העדויות, וביקש לזמן פעם נוספת את הנוטריון למתן עדות על מנת להסביר את הסתירה.
- 11 63. נוכח הסברו המנומק של הנוטריון, כפי שצוטט לעיל, לאחר שאף פירט את השיקולים שעמדו
- 12 בפניו בעניין זה, וכאשר בזמן אמת ב"כ התובע לא ביקש להפנות שאלות מטעמו לנוטריון, לא
- 13 ראיתי לנכון להיעתר לבקשתו לזמן פעם נוספת את הנוטריון לשם מתן עדות, על מנת לתת
- 14 הסבר לסתירה בין עדותו לבין עדות אשת התובע שנשמעה אחריו. לציין כי בר"ע שהגיש
- 15 התובע על החלטה זו, נדחתה (רמ"ש 14555-04-24).
- 16 64. זאת ועוד: ממכלול הראיות שהובאו בפני עולה כי גם אם יש ממש בטענה כי בשלב החתימה
- 17 עצמה אשת התובע לא נכחה בחדר, אין ספק כי בחלקים המשמעותיים והמכריעים של עשיית
- 18 הצוואה לרבות מתן ההנחיות לנוטריון, אשת התובע נכחה בחדר.
- 19 65. כך, העידה אשת התובע (עמ' 11 ש' 18 ואילך)
- 20
- 21 **ש". תסבירי מה זה כשהם תקשרו?**
- 22 ת. כשבאתי עם המנוח, הכנסתי אותו לחדר של ח' והמתורגמנית הגיעה, הם
- 23 דיברו על כל הקטע של הירושה ומה הוא רוצה לעשות איתה.
- 24 **ש. בחלק הזה את היית כשהוא אומר מה הוא רוצה לעשות עם הצוואה?**
- 25 ת. כן, הייתי בפינה. בזמן שהגיע הקטע לכתוב את הצוואה וח' צריך לשאול
- 26 אותו שאלות, ח' שואל אותה, הוא משיב לה והיא אומרת לח' בזמן הזה אני
- 27 יצאתי".
- 28
- 29 66. בעדות זו אישרה למעשה אשת התובע כי נכחה בחדר בחלק בו המנוח סיפר מה ברצונו
- 30 שיעשה בעזבונו. תמחה אני כיצד ידעה אשת התובע מה התרחש בהמשך ההליך בחדר, אם
- 31 אכן יצאה בשלבים אלה משם.
- 32

בית משפט לענייני משפחה בצפת

ת"ע 66628-02-23 פלוני נ' אלמוניות ואח'
ת"ע 37577-01-24 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 66509-02-23 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_43279

1 זאת ועוד: מהראיות עולה כי קיים קושי רב להבין את המנוח והסבירות שגב' ק' הבינה את דבריו
2 המנוח בפירוט שצויין בצוואה, ללא סיועה של בת הזוג, נמוכה ביותר:
3

4 67. ראשית, גב' ק' העידה כי אי אפשר לפתח שיחה עם המנוח כי הוא לא יודע את שפת הסימנים.
5 כאשר התבקשה להסביר את כל מהלך עריכת הצוואה, הסבירה (עמ' 22 ש' 10):
6

7 " הגעתי לכתובת, ראיתי אותם בחוץ, היא אמרה לי בואי זה המשרד, נכנסנו ישבנו,
8 אמרו רוצה לעשות צוואה משהו כזה, זכרתי מהפעם הקודמת שהוא לא יודעת שפת
9 סימנים, עשיתי כמה תנועות הוא עשה כמה תנועות של בית, אשה, אמרתי לו אתה
10 מבין הוא אמר שכן וגם א' אישרה שהוא הבין אותי ואז העו"ד ביקש ממנה לצאת
11 החוצה, היא יצאה וזהו, ואז הוא שאל אותי מה הוא רוצה לעשות עם הבית, שאלתי
12 אותו "בית מה?" אם הוא ימות תנועה של באדמה מה יהיה עם הבית, אז הוא אמר
13, היה קצר אי אפשר היה לפתח שיחה כי הוא לא יודע שפת הסימנים"
14

15 68. לכך יש להוסיף כי הוצג בפני סרטון של המנוח כשהוא מנסה להביע את עצמו בשפת סימנים.
16 ברור אף ללא מומחיות מיוחדת בעניין, כי מדובר בסימנים בסיסיים ולא תמיד תנועותיו
17 ניתנות להבנה.

18 69. ואכן, לסרטון זה היו כמה וכמה גרסאות לתרגום הדברים שנאמרו ע"י המנוח, כאשר בשורה
19 התחתונה לא ניתן כלל לקבוע בבירור מה ביקש המנוח לומר:

20 א. כך, הוצג תמלול הסרטון שנערך ע"י מר אלון רווח, שהוצג ע"י המתנגדות כמתורגמן
21 לשפת הסימנים (צורף כנספח נ/5 לתצהיר המתנגדות):
22

בית משפט לענייני משפחה בצפת

ת"ע 66628-02-23 פלוני נ' אלמוניות ואח'
ת"ע 37577-01-24 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 66509-02-23 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_43279

ל

החלטת בית דין

אני מאשר ואני בעל פה, אני מאשר
אשר אני מאשר והוא זאני ...

ביום הקשר למכור למכור אני שבעה הים
היות אם פולט האזעטו השמוני שמוא (קלינאח)
פק אולד אני לעבכ לפני הככה זמן
מכי עבד כהמקרה יקאנו מהאפסר
זכיה... מה... מה.

- 1
- 2
- 3 ב. הסרטון הוצג בפני גב' ק', והיא הציגה מססר גירסאות לתרגום: (עמי' 25 ש' 1 ואילך):
- 4
- 5 ש. **אבקש שתראי סרטון ותגידי מה המנוח אמר ?**
- 6 ת. אתה משוגע.. אני למכור לתת, אני אוטו.. בבא, אבא ביקש.. לא
- 7 יודעת.
- 8 בשלב זה בית המשפט מציג למתורגמנית את הסרטון פעם נוספת
- 9 ומבקש מהמתורגמנית שתסביר מילה במילה והיא משיבה: אתה
- 10 את אני, היא הוא שתה, מכר נתן, הלך, הוא החוצה האוטו, מהר,
- 11 דם משטרה. אני לא יכולה להסביר מה המנוח רצה לומר.
- 12 ש. **האם את רואה בסרטון שהמנוח מדבר על סכום של כסף?**
- 13 ת. לא. אני לא רואה.
- 14 ש. **האם את רואה שהמנוח מדבר בסרטון הזה על העיזבון, על הצוואה**
- 15 **?**
- 16 ת. לא יודעת, זה לא נראה לי אבל לא יודעת".

בית משפט לענייני משפחה בצפת

ת"ע 66628-02-23 פלוני נ' אלמוניות ואח'
ת"ע 37577-01-24 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 66509-02-23 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_43279

- 1
2 ג. בית המשפט זימן מתורגמנית לשפת הסימנים מטעם בית המשפט, אשר בקושי רב
3 הציגה את תרגום הדברים, לאחר שראתה פעם אחר פעם את הסרטון לרבות
4 במהירות איטית, ואף מטעמה הוצגו גירסאות מספר לדברי המנוח (עמ' 25 ש' 24):
5
6 "ש. מציג לך סרטון ואבקש שתתרגמי את האמור בשפת הסימנים?
7 ת. עליי עליך ועל יפעת, הוא השתגע, הוא משוגע בראש, התחיל
8 להתפרץ עלינו על כולנו ואיים עלינו והלך, קיבלתי ממנו מכה על
9 היד מזמן ואני רוצה להתלונן במשטרה, ואז הוא שואל מה, ואז
10 הוא מדבר על משהו אחר, רוצה לקרוא לאחות בבית חולים או
11 משהו כזה. הוא לקח את הגיקט מהמיטה וזהו"
12
13
14 ד. מתורגמנית בית המשפט ראתה מספר פעמים את הסרטון והסבירה את תוכנו באופן
15 הבא:
16 "ש. את אומרת שהמנוח איימו עליו והוא קיבל מכה ביד?
17 ת. נכון.
18 ש. האם זה וודאי או שיכול להיות שלא הבנת כל כך?
19 ת. מה שהוא סימן זה מכה על היד. מדגימה אגרוף ומצביעה על היד.
20 ש. איך את בטוחה בכך?
21 ת. אגרוף בשפת הסימנים זה מכה ותנועה על היד.
22 ש. האם יש מצב שהמנוח דיבר על מצב שכלתו עשתה תאונה עם
23 הרכב?
24 ת. נראה את הסרטון שוב ואומר לך.
25
26 הערה: המתורגמנית צופה שוב בסרטון.
27 ת. נכון. הוא סימן רכב (מדגימה הגה) עם מגע. זה אומר רכב שפגע.
28 ש. האם המנוח מדבר על כסף?
29 ת. כן. 200.
30 ש. המנוח לא הגברת שמדברת ברקע, איפה את רואה 200 אלף?
31 (רואה את הסרטון פעם נוספת)
32 ת. אני לא רואה איפה הוא דיבר על 200 אלף. אני רואה את הסרטון
33 פעם נוספת והוא אומר 200, אני אראה לך היכן. בשניה – 0:28.

בית משפט לענייני משפחה בצפת

ת"ע 66628-02-23 פלוני נ' אלמוניות ואח'
ת"ע 37577-01-24 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 66509-02-23 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_43279

- 1 ש. האם המנוח מדבר על צוואה בסרטון הזה?
2 ת. לא.
3 ש. האם הדברים שמדבר המנוח הם צוללים וברורים?
4 ת. כן.
5 ש. יכול להיות שמשמע לשני פנים?
6 ת. לא. ברור לי. הייתי צריכה לראות את זה כמה פעמים כדי להבין
7 בדיוק שהוא מדבר על הרכב כי לא שמתי לב שהוא עשה תנועה של
8 ההגה.
9 ש. האם על פי הסרטון את רואה באופן נחרץ שהמנוח רוצה לחלק את
10 העיזבון שלו?
11 ת. לא.
12 ש. הוא מדבר על למכור בית?
13 ת. ראיתי שהוא אמר בית. אני מסתכלת פעם נוספת על הסרטון. אני
14 רוצה להאיט את המהירות של הסרטון. לאחר עיון נוסף בסרטון,
15 אני משיבה שעל בית לא אמר שום דבר. ראיתי עכשיו לאט את
16 הסרטון עכשיו זה ברור לי יותר ואני אתרגם את כל הדברים: הוא
17 עלי על יפעת ועליך, הוא השתגע בראש, מאיים, הוא והיא ואני
18 הלכנו 200, תאונה יד נפגעת מזמן, ואני הלכתי למשטרה מתקנת
19 והוא הלך למשטרה אחרי התאונה"
20
21
22 אף אם נתעלם מהגירסאות הנוספות שהובאו ע"י המתנגדות לדברים שנאמרו בסרטון, די
23 באמור לעיל כדי לקבוע כי קשה עד מאוד להבין את דברי המנוח, והסבירות כי גב' ק' הבינה
24 את דבריו המפורטים בצוואה ואשר כוללים פירוט של שמו של התובע, מס' ת.ז של התובע,
25 פירוט מספר הנחלה במושב, ללא סיוע משמעותי של אשת התובע, נמוכה ביותר.
26
27 70. זאת ועוד: כפי שתואר לעיל, המתורגמניות התקשו להבין את המנוח ולתרגם את דבריו,
28 וביקשו לראות פעם אחר פעם את הסרטון. דברים אלה לא הולמים את התיאור של גב' ק'
29 שתיארה תהליך תרגום מהיר ביותר של עריכת הצוואה.
30 71. בעניין זה העידה גב' ק' (עמ' 21 ש' 32): "אני לא יודעת מה נכון או לא נכון, אני אומרת מה
31 אני זוכרת, אי לא היתה שם, הוא ביקש ממנה לצאת, יצאנו שלושתנו, אחרי כמה דקות הוא
32 קרא לה". ובהמשך (בעמ' 22 ש' 1 ואילך): "זה היה מזמן, אני זוכרת שהיא נכנסה איתו, אני
33 נכנסתי אחר כך, דיברנו כמה דקות והוא ביקש ממנה לצאת החוצה, זה מה שאני זוכרת".

בית משפט לענייני משפחה בצפת

ת"ע 66628-02-23 פלוני נ' אלמוניות ואח'
ת"ע 37577-01-24 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 66509-02-23 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_43279

- 1 בהמשך עדותה (בעמ' 22 ש' 10 ואילך) העידה "...היה קצר אי אפשר היה לפתח שיחה כי הוא
2 לא יודע שפת הסימנים".
- 3 72. כפי שצויין לעיל, עדותו של הנוטריון נסמכה על זיכרון. אף אם ניתן להסתמך על זכרונו של
4 הנוטריון, ראוי שנסיבות מורכבות אלה בהן מדובר במצווה חירש ואילם, המבקש להוריש
5 את כל רכושו לאחד מילדיו תוך הדרת שאר הילדים, הליך עריכת הצוואה לרבות תרגומה,
6 היה גם מוסרט באופן שהיה מאפשר, בנוסף למסמך הצוואה, ועדות הנוטריון שערך אותה,
7 גם להתרשם בצורה ברורה יותר מהתהליך.
- 8
- 9 **לכל אלה יש להוסיף את העובדה כי המנוח כלל לא הכיר את שפת הסימנים הרשמית:**
- 10 73. בניגוד לתצהירה שצורף לצוואה בו הצהירה גב' ק' כי המנוח מבין את שפת הסימנים, כפי
11 שצויין לעיל בחקירתה ציינה מפורשות שאי אפשר היה לפתח עימו שיחה כי המנוח לא ידע
12 את שפת הסימנים. עוד הסבירה גב' ק' (עמ' 19 ש' 15), כי: "שפת סימנים ישראלית זו שפה
13 של ישראל, גם ערבים גם יהודים גם דרוזים מדברים אותה שפה. יש כאלה שלא למדו את
14 שפת הסימנים, אז הם לא יודעים את שפת הסימנים ופיתחו לעצמם את שפת הסימנים
15 בבית..." גב' ק' נשאלה האם המנוח דיבר שפת סימנים, והשיבה בשלילה "לא. הכל דברים
16 שלו, הוא סימן בית, היתה תנועה מסויימת שהוא עשה הרבה מדגימה נשיקה של אצבע, שאני
17 לא יודעת מהי ואחרי זה הוא הסביר שזו אשה...".
- 18 74. בהמשך – כאשר נשאלה "אני מפנה אותך למקרה שלנו, מדובר במנוח שהיה חירש אילם
19 מלידה, את אומרת שהם מפתחים שיטה איך להביע לגבי מה שהם רוצים, במקרה שלנו,
20 האם היית צריכה לקבל עזרה מאחד מבני המשפחה שמבין אותו שמבין את מה שהוא רוצה?"
21 השיבה: "כן הייתי צריכה. אני הבנתי שאני הוזמנתי לצוואה, היתה איתי הכלה א', היא
22 עמדה לידי, זה היה מזמן, זה מה שזכור לי, הוא אמר בית, הראיתי לו כמה דברים הוא
23 אמר שהוא מבין...."
- 24
- 25 75. המתורגמנית לשפת הסימנים מטעם בית המשפט, ראתה את הסרטון של המנוח והסבירה
26 שאין מדובר בשפת סימנים אוניברסאלית, אלא "זו שפת סימנים שלו, הוא לא בן אדם צעיר
27 שלמד בבית ספר שפת סימנים. אז לומדים מחברים, לומדים מהבית שפת סימנים" (עמ' 25
28 ש' 32 ואילך).
- 29
- 30

בית משפט לענייני משפחה בצפת

ת"ע 66628-02-23 פלוני נ' אלמוניות ואח'
ת"ע 37577-01-24 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 66509-02-23 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_43279

1 על כל אלה יש להוסיף את העובדה שהמתורגמנית כלל לא ראתה את מסמך הצוואה, לא
2 הקריאה את תוכנה למנוח ולא תרגמה לו את תוכנה חרף האמור בתצהיר ובצוואה, הכל בניגוד
3 לאמור בצוואה:
4

5 76. בחקירתה העידה גב' ק' פעם אחר פעם כי כלל לא ראתה את מסמך הצוואה (עמ' 23 ש' 11):
6 "לא זוכרת אם ראיתי את המסמך של הצוואה. אני חתומה על התצהיר, את הצוואה לא
7 ראיתי". ובהמשך – (ש' 24 ואילך): "לא ראיתי נייר, הוא שאל ואני שאלתי אותו, השפה היתה
8 כמו של ילד בגן אפילו את המילה למות עשיתי לו פנטומימה. אני לא ראיתי את הצוואה, הוא
9 כתב כתב העו"ד, אני לא זוכרת איך עם נייר או במחשב, לא התעמקתי, אני באה
10 מתרגמת וזהו, אותי זה לא מעניין. ואז קמתי והלכתי".

11 77. גב' ק' נשאלה מפורשות על ההסבר של הצוואה (עמ' 24 ש' 1 ואילך) וחזרה פעם נוספת שלא
12 קראה באותו היום שום מסמך:
13

14 **ש. בסעיף 3 את מצהירה שהסברת לעו"ד מהי צוואתו של המנוח ועו"ד רשם**
15 **זאת במסמך המצ"ב ומסומן א' שזו הצוואה, בסעיף 4 את מצהירה**
16 **שתירגמת את המסמך המסומן א' מהשפה העברית לשפת הסימנים ושמר**
17 **לזיז אישר בפנייך שזו צוואתו וחתמת עליה?**

18 ת. אני מתרגמת רק מה שאני שומעת מהעו"ד באוזניים, לא קראתי באותו יום
19 שום מסמך, אני עמדתני המנוח ישב בצד אחד של השולחן והעו"ד בצד האחר
20 ומה שהוא ביקש ממני זה מה שתרגמתי.

21 **ש. איך זה מסתדר עם מה שהצהרת?**
22 ת. אני לא זוכרת מה תירגמתי, יש דברים שזה בולט לי, בית ושהוא הולך
23 למות.

24 **ש. את מצהירה בסעיף 4 שאת מתרגמת מסמך?**
25 ת. אני לא זוכרת.

26 **ש. לא זוכרת או אין מסמך?**
27 ת. בתצהיר כתוב שאני ראיתי מסמך ותרגמתי לו, זה לא מה שהיה. אתם
28 שואלים אותי דברים שאני לא זוכרת"

29
30 78. מעדותה זו של גב' ק' עולה כי לא זו בלבד שהיא מעולם לא ראתה את הצוואה, האמור
31 בצוואה בסעיף 6 "הצוואה תורגמה לי לשפת הסימנים" והאמור בתצהיר של גב' ק' לפיו
32 תרגמה את מסמך הצוואה לשפת הסימנים וכי התרגום של המסמך לשפת הסימנים נאמן
33 למקור (סעיפים 4-5 לתצהירה), אינם מתארים את המציאות לאשורה.

בית משפט לענייני משפחה בצפת

ת"ע 66628-02-23 פלוני נ' אלמוניות ואח'
ת"ע 37577-01-24 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 66509-02-23 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_43279

מעורבות נוספת של בת הזוג של הנהנה:

79. לכל האמור לעיל, אוסיף כי הנוטריון אישר כי המנוח פנה אליו באמצעות בת הזוג של התובע (עמ' 5 ש' 15), ועוד ציין כי הוא לא יכול לזכור מי שילם לו שכ"ט "אני לא יכול לזכור, אני מניח שהמנוח" (עמ' 5 ש' 15), יחד עם זאת המתורגמנית גב' ק' אישרה כי מי שזימן אותה ושילם לה זו היתה אשת התובע (עמ' 21 ש' 3).

80. הנוטריון אישר שאשת התובע ליוותה את המנוח אליו למשרד ודאגה להבאת המתורגמנית (עמ' 7 ש' 33).

81. עוד לציין כי אשת התובע אישרה שהמנוח ביקש ממנה לחפש לו עו"ד, היא פנתה לעו"ד נרקיס חניא, ב"כ התובע בהליכים המשפטיים, והוא הפנה אותה לנוטריון, וכך הגיעה לעו"ד ח'.

82. דברים אלה נאמרים בשולי הדברים ובמאמר מוסגר שכן אם אלה היו עומדים בפני עצמם – לא היה בהם כדי להוכיח מעורבות בעריכת הצוואה.

לסיכום:

83. העובדה כי טיב המום של המנוח שהיה גם חירש וגם אילם, לא צויין ע"ג הצוואה, נוכח נוכחות אשת הנהנה היחיד ע"פ הצוואה בהליך עריכת הצוואה ולכל הפחות בחלקיה המשמעותיים והמכריעים, הסתירה בין עדות הנוטריון לעדות אשת הנהנה והמתורגמנית בעניין נוכחות בת הזוג, הקושי הרב להבין את המנוח ע"י מתורגמן שלא מכיר אותו, ההליך המהיר בו נערכה הצוואה חרף הקושי הרב בהבנת דברי המנוח, העובדה כי המנוח לא הכיר שפת סימנים רשמית ולשם הבנתו היה צורך בסיוע של מי שהכיר אותו, העובדה כי המתורגמנית לשפת הסימנים כלל לא ראתה את מסמך הצוואה, לא הקריאה ולא תרגמה את תוכנה למנוח, בהצטברם של כל אלה יש כדי להוכיח כי במקרה זה נפלו פגמים קשים בהליך עריכת הצוואה, אשר בהצטברם ובשזירתם זה לזה, מובילים למסקנה כי מדובר בצוואה המזכה את בן זוגו של מי שלקח חלק בעריכתה, ולכל הפחות למסקנה בדבר קיומה של השפעה פסולה ובלתי הוגנת על המנוח בעשיית הצוואה וככזו – לא ניתן להורות על קיומה.

סוף דבר:

84. בנסיבות אלו, מכל הנימוקים שפורטו בהרחבה לעיל – אני מורה כדלקמן:

א. הבקשה לקיום צוואת המנוח מיום 8.7.20 נדחית.

ב. ההתנגדות לקיום צוואת המנוח מתקבלת.

ג. הבקשה למתן צו ירושה ע"פ דין אחר המנוח – מתקבלת. על הנתבעות להמציא

פסיקתא לחתימה בהתאם לתקנות הירושה.

בית משפט לענייני משפחה בצפת

ת"ע 66628-02-23 פלוני נ' אלמוניות ואח'
ת"ע 37577-01-24 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 66509-02-23 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תיק חיצוני: 6_43279

1

2 85. בראי השיקולים שהותוו בפסיקה בעניין פסיקת שכר טרחה ריאלי וסבירות ההוצאה, בשים

3 לב למהות ההליך ומורכבותו, ומשהתקבלה ההתנגדות, התובע ישא בהוצאות משפט בסך

4 כולל של 24,000 ₪. סכום זה ישולם לנתבעות בתוך 30 יום מהיום שאם לא כן, יישא הסכום

5 הפרשי הצמדה וריבית כחוק.

6 86. ניתן לפרסם בהשמטת פרטים מזהים.

7 87. המזכירות תסגור את התיקים ותמציא לצדדים.

8

9

10

11

12

ניתן היום, ה' תשרי תשפ"ה, 07 אוקטובר 2024, בהעדר הצדדים.

13

14

אביבית נחמיאס, שופטת, סגנית הנשיא

15

16

17